

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 12.03.2015
Tilv. 21.9.1/HVA
JS/sj

Málefni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um mat á heildarhagsmunum vegna hvalveiða 144. löggjafarþing 2014-2015. Þingskjal 34 - 34. mál.

Vísað er í erindi Efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis dags. 27. febrúar 2015 um ofangreint málefni.

Í þingsályktunartillögunni kemur fram að ein helsta ástæða fyrir refsiaðgerðum BNA er að tegundir þær sem Íslendingar veiða, hrefna og langreyður, eru á lista CITES samningsins yfir tegundir í útrýmingarhættu, en Hafrannsóknastofnun fer með faglegt mat (scientific authority) á framkvæmd samningsins hér á landi varðandi sjávarspendýr. Mikilvægt er að hafa í huga að hvalir njóta sérstöðu innan flokkunarkerfis CITES. Í stað þess að hver tegund eða stofn sé flokkaður út frá vísindalegum viðmiðum eru allir hvalir sem falla undir Alþjóðahvalveiðiráðið (IWC) í CITES viðauka I meðan bann IWC við hvalveiðum í atvinnuskyni er í gildi. Þar á meðal er norðhvalur (Grænlandssléttbakur), sem Bandaríkjamenn veiða.

Eins og kunnugt er hefur umræddu hvalveiðibanni IWC, sem upphaflega átti að ljúka árið 1990, verið viðhaldið í krafti meirihluta hvalveiðilandstæðinga innan ráðsins þrátt fyrir að vísindanefnd IWC hafi árið 1991 lokið prófunum á afar varfærnu veiðistjórnunarkerfi (RMP), sem hefði engu að síður leyft takmarkaðar hvalveiðar t.d. á stofnum hrefnu og langreyði við Ísland. Þessi hunsun ráðsins á vinnu sinnar eigin vísindanefndar og flokkun CITES á hvöllum byggist því eingöngu á pólitískum en ekki vísindalegum forsendum. Í þessu samhengi má geta þess að samkvæmt nýlegri flokkun IUCN (International Union for Conservation of Nature), telst langreyður í Norður Atlantshafi hvorki vera í útrýmingarhættu (endangered) né á viðkvæmu stigi (vulnerable) (sjá: <http://www.iucnredlist.org/details/2478/1>). Flokkun IUCN er almennt ráðandi varðandi flokkun CITES nema hvað varðar hvali eins og áður sagði.

Í greinargerð þingsályktunartillögu er því haldið fram að ósamæmi sé milli mats vísindanefndar IWC annars vegar og NAMMCO og Hafrannsóknastofnunar hins vegar á fjölda hrefna samkvæmt talningum Hafrannsóknastofnunar 2007. Þetta er á misskilningi byggt, en tölur IWC frá 2008, sem vitnað er til voru frumniðurstöður. Nú hefur vísindanefnd IWC samþykkt endanlegt mat, sem er það sama og notað hefur verið innan NAMMCO, þ.e. 20 834 hrefnur. Engu að síður er ljóst að mikil fækkun hefur orðið á íslenska landgrunnssvæðinu og fékkst það staðfest með aukatalningu árið 2009 þar sem fjöldinn var metinn tæplega 10 þúsund dýr.

Mikilvægt er að hafa í huga að þær tölur sem nefndar eru í greinargerðinni og hér að ofan vísa ekki til stofnstærðar, heldur eingöngu metins fjöldi hrefna á íslenska landgrunnssvæðinu. Stofnsvæðið er mun stærra og benda nýjustu rannsóknir til að allar hrefnur í Norður Atlantshafi tilheyri einum og sama stofni. Fækkun á afmörkuðum svæðum innan stofnsvæðisins, s.s. á íslenska landgrunninu, jafngildir því ekki minnkun í stofnstærð og getur allt eins stafað af tilfærslum í útbreiðslu innan stofnsvæðisins. Því er ekki rétt að tala um hrefnustofninn við Ísland og breytingar á stofnstærðarmati heldur frekar um fjölda eða þéttleika hrefna á landgrunninu við Ísland. Þess skal getið að Hafrannsóknastofnun gerði grein fyrir fækkuninni strax og niðurstöður talninganna 2007 lágu fyrir og hefur síðan fjallað um hana, m.a. í árlegum skýrslum sínum um ástand nytjastofna sjávar. Sérfræðingar Hafrannsóknastofnunar hafa fjallað um hugsanlegar ástæður þessara breytinga og telja að þar ráði mestu miklar breytingar í umhverfi hafsins á umliðnum árum, m.a. hrun mikilvægra fæðutegunda hrefnu s.s. sandsílis.

Í greinargerð kemur fram að á árunum 1986-1989 hafi upphaflegar áætlanir gert ráð fyrir veiðum á allt að 200 dýrum á ári, en verið dregið úr þeim allt niður í 68 dýr árið 1989 vegna deilna við bandarísk stjórnvöld. Til skýringar skal þess getið að upphafleg áætlun gerði ráð fyrir veiðum á 80 hrefnum, 80 langreyðum og 40 sandreyðum á ári, en ekki kom til hrefnurannsóknanna og síðasta árið voru aðeins veiddar langreyðar, 68 dýr.

Að lokum skal tekið undir mikilvægi þess að við mat á heildarhagsmunum landsmanna sé stuðst við gögn og áreiðanlegar rannsóknir. Þá sé ekki einvörðungu viðfangsefnið að meta hvort hvalveiðar skipti máli fyrir jafnvægi í lífríki sjávar, heldur ekki síður hvort alfriðun hvalastofna leiði til minni afraksturs fiskistofnanna. Hafrannsóknastofnun er reiðubúin að koma að gerð úttektar á þessum og öðrum þáttum skýrslugerðar ef þess verður óskað.

F. h. Hafrannsóknastofnun

Jóhann Sigurjónsson